

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ PONTEN.

*«Τὸ κοινόν τις ἀστῶν ἐν εὐδία τιθέμενος,
Ἐρευνασάτω μεγαλάνορος ἀουχίας, τὸ φαίδρὸν φάος».*

Ποιός, ἥρεμος, πανύγιος, μ' ἀδιάκοπη τῇ λειτουργίᾳ βαθιά του γιὰ τὴν καθάρση ἀπὸ τὴν ἀνησυχία τῆς γνώσης, πέρα ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴν κατάκτηση τῆς ἔρευνας, σὲ μιὰν ἀλληλουχία ὁρμονίων πυκνώνοντας τὸ φῶς τῆς καθαρῆς αὐτογνωσίας, ἀνάμεσα στοὺς βαθμιαίους θανάτους, θὰ νὰ στύλωνε γαλήνιος, τὸν ἀνθρώπινο ρυθμόν, ἀγγίζοντας ὅλο τὸ σῶμα τῆς ἀλήθειας, σὲ θαυμάσια συνοχή;

Σ' ἐκδήλωσι προτόγονη κ' ἐλεύθερη ἀπ' τὸν ἴδιο ἀπέραντό της πλοῦτο, ποῦ ἀγκαλιάζει ὅ,τι κατὰ συνθήκην εἴπαμε Ἑῶδη ἢ Λήθη, σὲ μιὰ ἀκοίμητη ἀνταπόκριση μὲ τὶς βαθύτερες ἀνάγκες μας, ποῦ δὲν ἐπάφανε ποτὲ νᾶχουν ἀκέραιο τὸν ἀντίχτυπό τους γύρου μας, σὲ ἀγαλινὴ συρροὴ τῶν αἰώνιων ἐνεργειῶν πρὸς τὸ κριτήριο τῆς αἰσθαντικότητος, ἀπροσδιόριστο, ὅχι στὴν κατώτερη μορφὴ του, ὡς ἀοριστομημονικό, ἀλλὰ μαντικό, ἀναμνηστικό καὶ μουσικό, ποιὸς θὰ συντρόφευε γιὰ μένα, τῇ σιωπῇ τῆς πιὸ βαθιάς πραγματικότητος;

Δὲ λέω γιὰ κείνον, ποῦ ὡς ὁ Πυθαγόρας μὲ τὸν ἦχο καὶ τὸν ἀριθμό, ὁ Ἑράκλειτος μὲ τὴ φωτιά, ἢ ὁ Πλάτωνας μὲ τὴν Ἰδέα, ἐλύτρωσε στὸ φῶς τοῦ λογισμοῦ τὶς ἄμετρες μὲ τὴν πηγὴ τῶν φαινομένων συσχετίσεις, φεύγοντας ἀπὸ τὸ σύμβολο-στοιχεῖο, καὶ πάλι πρὸς αὐτὸ γυρίζοντας, ἀπὸ βαθιὰν ἐπίγνωσι, (ποῦ ἢ αἰσθησι εἶν' ἀπλᾶ ἱκανὴ νὰ δώσει), πῶς μᾶς εἶνε ἀδύνατο νὰ κλείσουμε σὲ τεχνητὴν ἐφαρμογὴ, τοὺς ἄπειρους βαθμοὺς τοῦ τόνου καὶ τῆς ἀνέσεως, ὅπου περιέχει.—

Μηδὲ πρόκειται γιὰ τὴν περίπτωσι, ποῦ καθὼς ἔλεγε ὁ Ἑράκλειτος «ἂν ἐκκλόντανε ὅλα, θὰ τ' ἀναγνωρίζαμε ἀπ' τὴν μυσθονδίᾳ τους». Οὔτε γιὰ τὴν ἄλλη, ποῦ, ἂν ἀφίναμε στὴν ἄσκησι ν' ἀντίσει ἢ ἀκοή μας, θὰ ν' ἀκούαμε «ἀπὸ οἴης καὶ πηγῆς», τὴν ὁρμονία τῶν κόσμων. — ἢ γιὰ τὴ μεθοδικὴν ἀναγωγὴν μας, πρὸς τὸ ἀπειροστό στοιχεῖο, ὅπου λάμπουνε οἱ ἀρχές τῆς κίνησεως, οἱ ἀρχές τῆς ἔκτασεως, πὸ πέρα ἀπὸ τὴν ἔκτασι, οἱ ἀρχές τῆς διόρκειας πέρα ἀπ' τὸ μέτρο καὶ τὸ χρόνο, ἢ ἀπεραντοσύνη ἀπ' τὸ διάστημα, ἢ αἰωνιότητα ἀπὸ τὸν καιρὸ. — Ἀλλὰ γι' αὐτὴ, ποῦ ἐφαίνεται κατὰβαθιά μας, μὲς στὸ νοῦ, ποῦ ζῶντας τὶς εἰκόνες ὅλες τῶν πραγμάτων σὲ παρθέναν ἔντασι, λυτρώνεται στὴν ἴδια τους πηγὴ, βυθίζεται στοὺς ἀρχικοὺς παλμούς τῆς γέννησής τους, ἐνῶ μέσα του διαγράφεται ὁ αἰσθαντικὸς πυρῆνας, ὅπου, τῆς ζωῆς τὸ θάλας καὶ τὸ δῶρο, σωρευμένο, σὲ βουβὴ προσέγγισι μὲ τὶς οὐσίαις, ἀστράφτει σιωπηλά,

τὸ φῶς μᾶς γνώρας, ὁποῦ ξεχειλίζει τὰ μικρά μας μέσα, γιὰ νὰ κλείσουμε ὀρισμένα τὴν ἔννοιά της.—

Ἄλλὰ οἱ ἄνθρωποι, δὲ βλέπουνε τὴ ζωὴ, παρὰ στενὰ δεμένη στὶς μικρὲς βεβαιότητες, δὲ φτάνουνε νὰ νιώσουν, πῶς ἡ δύναμή της, ἀναδίνει μύρια ἀποτελέσματα καί, πῶς βαλμένα μὴ φορὰ σὲ ἐνέργεια, ξετυλίγονται, ἀποχτῶντας νέες μορφές, ξανοίγοντας μεγάλους νόμους, ἀγκαλιάζοντας πέρα ἀπ' τὰ μέσα τῆς κοινῆς μας ἀναγνώρισης, ρυθμούς, ὁποῦ ἄμεσα ἐνεργοῦν βαθιὰ μας, πίνακες ἱεροῦ καὶ μαντικοῦ, στὸ πλαῖσιο ζωντανῶν, τρανῶν αἰσθητηρίων.

Καὶ περιμένουνε στὸν κύκλο τῶν μικρῶν τους βεβαιότητων, ποιὰν ἐκπλήρωση ;

Ψυχὲς ἀμάντευτες, ὅταν σωμαίνει ἡ νύχτα, μὴδὲ ὑποψιάζονται τὴ θείαν ἀλήθεια, ποὺ ξεῖφαινει, ὅ,τι ἡ ἡμέρα ὕφανε γι' αὐτοῦς.



Τὴ μέρα αὐτὴ ποὺ γνώρισα τὸ θάνατο τοῦ δημιουργοῦ, μὲς στὴ μεγάλη μοναξιά, μὲ μοναχὰ τὴν ἀναπνοὴ τῆς μυστικῆς μου ἀλήθειας, μὲ ποιὰ γνώριμα στοιχεῖα, θὰ τὴν ξηγήσω στοὺς πολλοὺς ;

Καιρὸς ποὺ τρέχει μέσα μου ἄπλαστη ἡ φωνή, σὰν τὸ τρεχούμενο νερὸ κι' ὁ γυρισμὸς τοῦ Προτεῖζου στοιχείου, ὡς ἀστεριοῦ παλμός, βαθιὰ μὲν, μοναχά.

Κατέβαινα ἀπὸ τὴν αὐγὴ τὰ μονοπάτια, δίπλα ἀπὸ τὸ χεῖμαρρο τοῦ Βουραϊκοῦ.

Ἡ βροντὴ τοῦ καταροιάχη στοὺς γκρεμούς, φωλιὰς ἀγριοπερίστερων, ποὺ κρεμασμένα μὲ φτερὰ μισανοιχτὰ ἀπ' τὸ σχοῖνο, λύγαν τὸ λαιμὸ, κυττάζοντας στὴν καταβόθρα τὰ νερά, διανέμιζε τὰ λόγια, π' ὠκραζεν ἀπὸ συνήθεια ὁ στοχασμὸς μὲν, ἀλλ' ἀδενόντανε ἀπ' τὴ ρίζα τῶν αἰσθήσεων τὸ φτερό του στὴ μεγάλη βοή κι' ὁ ἀνασασμὸς μὲν, ἐκίλα μὲς στὰ σπλάχνα μὲν, ὁλοῖσα ἀπὸ τὸν οὐρανό.

Μὴ λύτρωση ἀπ' τὴ λέξη, μὴ ἀναπνὴ παρθένα μὲς στὸ εὐώδιασμα τῶν θάμνων, ποὺ ξεχείλιζαν τὰ βράχια ἀπὸ παντοῦ, μιὰν ἁρμονία κρυφὴ πῶτρεξε ὁλοῦθε καὶ ἀφθρονόντανε βαθιὰ μὲν, ὡς ἐντολή.

Καθὼς σὰν εἴμαστε παιδιὰ, ποὺ ψυχολογικὰ ἀρτιώτεροι μπροστὰ στὶς νέες ἐπιθυμίες μας, ἀναγκαστικὰ βρισκόμαστε σὲ συνοχή, μὲ τὴν ἐνέργεια, ποὺ μὲ τὸ προζύμι τῆς γενιᾶς, σηκώνει μέσα μας τὸν τύπο τῆς ψυχῆς, τώρα μπρὸς στὸ ἄρτιον εἶδωλο, ποὺ ἡ φύση ἀντιφεγγοῦσε μέσα μὲν ὁλοένα, ἐπροχωροῦσα, ξέροντας, πῶς πάω κατάγναντα στὸ ρέμμα μιᾶς ἀλήθειας.*

Γιατὶ μὲς στὸ ἔργο αὐτὸ τῆς αἵξεσης, μὲ τὰ ἴδια μέσα τοῦ ἔξω καὶ βαθιὰ μας κόσμου, ἀληθινὰ γνωρίζουμε.

Αὐτὸς ποὺ ζεῖ σὲ Ὀλύμπια θέρμη, ξέρει πῶς καὶ ὁ στοχασμὸς καὶ τ' ὄνειρο ἔχουνε σταλαθεῖ ἀπ' τὸ Δία— καὶ ξέρει, πῶς ἀνάμεσα

* Ἀλήθεια=ἀληθία.

στά δυό, συχνά κωτώνεται τὸ πιδ μεγάλο κῦμα, ὁποῦ ὑψώνει, σιωπηλά, σὲ ποθητὴν ἀνάπαυση, τὸ ἀείροον ἄθροισμα τῶν ζωντανῶν μας ἀναγκῶν.

Σὲ τέτιαν ὥρα, ἀπάντησα, τῇ μυστικῇ βεβαιότητι τῆς κοίμης τοῦ.



Ἀλλά, ποιά αὐτόνομη ἀνάπτυξη, λορίζομαι πνιγμένη, στὸ σωρὸ τῶν λόγων καὶ τῶν συνηθειῶν ;

Τῆς Ἀρμονίας. Μιὰ λύρα μέσα μας εἴτε δονούμενη, εἴτε ἄλχη, προσδοκᾷ. Ποιὸ χέρι ; Τοῦ μεγάλου νόμου, ποῦ ἀγκυλιᾷ οἷους τοὺς νόμους. Τὴν ἀνάστασι τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου μύθου, τοῦ Ἑρωτα καὶ τῆς Ψυχῆς. Τραβῶντας ἀπ' τὴ σκέψη, σὰ βεβαιότητα, γυρίζομε τυφλοί, στὴν πλέον ὀδυνηρὴ ἐπανάληψι τῆς λέξης καὶ τῆς λέξης μόνο. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ξεχνῶντας τὴ θεϊαν ὥθησι, ἐλησμόνησε ποῦ ἡ σκέψη δὲν εἶν' ἔργο ἢ δύναμι, μῆτε ποῦ ἡ δύναμι εἶνε σκέψη, ἂν ἀνάμεσόν τους, δὲν ὑπάρξει ὁ κραδασμός, ὁποῦ ἀγωνίζεται κάθε φορὰ νὰ ξεπεράσει τὴ δική του σφαῖρα καὶ νὰ μπεῖ στὴ συνέχεια καὶ ἀκόλουθι, ὅπου δέχνεται σὲ νέο καὶ ζωντανὸ ἰσορροπία. Ἐλησμόνησε τὸ θεῖον ἄγωνα, ποῦ μεστώνει καὶ ποῦ συντροφεύει, τὴ γαλήνι ὅλης τῆς ὑπαρξῆς.

Ποιὸς θὰ μπορέσει τώρα, νὰ μᾶς πεῖ, γιὰ τὸν παράδεισο τῶν ἀρμονιῶν, ποῦ ὑφαίνει μιὰ αἴσθησι κοινή, ἕνας θρίαμβος γνώσης, μὲ τὴ γέψη ἀσύγκριτου καρποῦ ;

Ἀνάμεσα στὴν παρθενία τῆς ὕλης, ποιὸς ἀκόμα θὰ σταθεῖ ἀγωγὸς τῆς εὐτυχίας ;

Ποιὸς θὰ δουλέψι ν' ἀφομοιώσει μὲ τὸ νοῦ καὶ σ' ὅλη τοῦ τῇ ζωῇ, τίς πάγχοςμες ἀλήθειες, ποῦ ἀντιπροσωπεύουν τὸ Ρυθμὸ τῆς Φύσης, ὁλικά στὴν ἐνέργειά τοῦ ;

Ὡ γάλα κοσμογονικό ! εἶνε πονθενά, τὸ Ἡράκλειο βρέφος ὁποῦ σὲ βυzaίνει, — ὁ ἔφηβος, ποῦ ξέρει, πῶς ἡ γνώσι εἶνε βορὰ τῶν σκύμνων, προσωρισμένη νὰ τονώσει μόνο τὴν οὐσία τοῦ ὡς τροφή, — ὁ ἄντρας ὁποῦ στοῦ στίβου τοῦ τέρμα ἀναπνέει καὶ πάλι, ποτισμένος ὡς τ' ἀκρόνυχ, ἀπὸ τὴν ἐρωτικὴ διανόηση, τὴν πνοὴ τῆς ἀστρικῆς ἐρήμου ; —

Ἀλλά τὸ πλήρωμα τοῦ νοῦ, στὸν τέλειον ἔρωτα τῆς δημοῦγίας, πόσοι τάχα τὸ γνωρίσανε ; Τὸ Ἀρκαδικὸ χαμόγελο, στοὺς νεότερους, κα' ἂν φώτισε τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀλιγίερη, ὅμως τὸ φώτισε, ἔπειτα ἀπ' τὴν Κωμωδία.

Τὸ φλόγισμα τῆς ὄψης, ὅχι μὲς στὸ στεῖρο ἄγωνα μας μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ στὸ τελείωμα τῆς γαλήνης, ὅταν λυτρωμένος πλέον ὁ νοῦς, ἀρμονικὰ ἐνταμένος, σὲ καθολικὰ ὑπεράνθρωπι διάθεσι, ἀναπαύεται, σὲ περιούσιο κραδασμό !



Ἄς παρηγορηθοῦμε ὥστόσο, ἀφοῦ, ὡς προχτὲς ἀκόμα ἐξοῦσε ἀνάμεσόν μας, ὁ ἄνθρωπος, ποῦ στὰ στερνά τοῦ χρόνια, ἐμπόρεσε

νά πει μαζί, τὰ λόγια ποῦ ἀνεβήκανε, σὰν κύμα λυτρωμοῦ : « Ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Θεός ».

Λέω πῶς στὰ λόγια αὐτά, ξεσήκωσε τὸ νέφος, ὁποῦ σκέπαζε, ἕναν Ὀλυμπο ἐπιθυμῶν.

Ἡ προέκταση τῆς ψυχικῆς του ἐνέργειας, ξεχειλίζει ἀπὸ τὴ σφαῖρα τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ πραγματοποιώντας ἀρχικὰ τὴ σύλληψή του, τὴν ἐσπρώχνει σὲ συνέχεια μὲ τὴ φύση, ὡς κύμα μὲς στὰ κύματα. —



Καθὼς, ὅταν ἐβάδιζα ὥρες, στὴν ὑπόγεια κοίτη τῶν μεγάλων ποταμῶν τοῦ Ταῦγειου, ὁποῦ ἄδιασαν, ἀφίνοντας ὀπίσω τους σὲ φάνωμα πολύθολο, τριγύρα, τοὺς γιγάντιους σταλαχτίτες, τὸν τεράστιο μαϊάνδρο τῆς ὁρμῆς, τὶς κρεμαστὲς πτυχές, ποῦ ἐλάξεψαν τὰ ρέμματά τους, φεύγοντας ἀκράτητα, γιὰ αἰῶνες, πρὸς τὴ θάλασσα, τὰ φωτεινὰ προπλάσματα τῶν Θεῶν, τοὺς στύλους, τοὺς κορμούς, τοὺς ὀμφαλούς, βαδίζω τώρα, μέσα στὸ ἔργο του.

Καὶ καθὼς τότε, ποῦ ἐστυλώθη μέσα μου ἡ πρωτόγονη χαρὰ τῆς δημιουργίας, κ' ἡ μέθη μου ἀναγνώρισε τὸν ἔκτυπό της κόσμο, στὴν ἀνέπαφην εἰκόνα τῆς ἱερῆς ὁρμῆς τῶν ποταμῶν, σὰν ἀνατίναντα στὸ χέρι τὸ δαδὶ στὰ ὑπόγεια σκότη, γιὰ νὰ βλέπω, μὲ τὴ φλόγα, ὁποῦ ἐχώρευε τριγύρω ἀκαταμέτρητα τὶς σκιές — μὲς στὸ ἔργο του, ἡ δημιουργία μου φανερῶνεται καὶ πάλι, ὡς εἶνε, ὅχι σὰν ἀντιφεγγιὰ ὀποιαδήποτε τῶν συνηθειῶν μας, ἀλλὰ ὡς ὥθησις, ποῦ μεταγίγξει τὸν ἱερό της κραδασμό, βαθιά μας καὶ στὸ Πᾶν.

Μὲς στοὺς μυχοὺς, τῆς σιωπηλῆς του κρύπτης, σὰν ἀπὸ μαστοὺς λιθίνους, ὅμια, θέλει κρέμεται ἡ σταλάζει, ρυθμικὴ κ' αἰώνια, ἡ σπερματικὴ σταγόνα τῆς μεγαλοφυΐας.

Μοναδικὸ παράδειγμα, στὴν πιὸ ἐπιπόλαια μεθυσμένη ἀπ' τὶς ἀσήμεντες ἐπιτυχίες της, ἐποχὴ μας, δὲν ἐπαραστροφίησε ἀπ' τὰ ἐνστικτὰ του. Ἐβάδισε, ὅπως σημειώνει ὁ ἴδιος, καθὼς ὁ χωριάτης, ποῦ βαδίζει, τὸ βραδὺ καὶ στέρεο πάτημα τῶν αἰώνων.

Ὅλοι οἱ νεοπλουτισμοί, τῆς ἐπιστήμης, τῆς φιλολογίας, ἡ τῆς φιλοσοφίας, τὸν ἐδρῆκανε ἄσειστο, σὰ δρυῖ, νὰ μεγαλώνει ἀδιάκοπα, βυζαίνοντας βαθιόριζα, τὴ γῆ.

Κάθε του βλέψη ἀνάβλυσε ἀπ' τὸ σύνολο, ἀπὸ τὴν ὀργανικὴ συνέργεια, ὅπου φύση, ἀγῶνας καὶ παράδοση, ἀλληλοκρατῶνται, ὑπέροπλута καὶ ζωντανά.

Ἡ φωτεινὴ θρησκευτικότητά του !

Ἐλουσε τὴν καρδιά του, μαντικὴ, τὴν ἐτριγύρισε ὀλόκληρη κ' ἡ φύση, ὅχι σὲ σκόρπιο πανθεῖσμό, ἀλλὰ σ' ἐρωτικὴ ἀποθέωση τοῦ φανερωνόντα ἐλοένα πιὸ πολὺ. Καὶ τὰ αἰσθητήριά του, σὲ τρανὴ ὠριμότητα καὶ κοινωνώντας ἄμεσα μὲ τοὺς παλμούς της, ἐτοιμάζανε βαθιά του τὸ ἔργο, στὴν ἀρτιότητά του, ὥσάν καρπὸ, ποῦ εἶν' ἐτοιμὸς ὀλοῦθε, νὰ ραγίσει ἀπ' τοὺς χιμούς.

Γιατὶ δὲν ἔχασε ποτὲ ἀπ' τὰ μάτια του, τὸ ζωντανὸν δριζόντα τῆς γῆς του, μήτε τῶν βλαστήσεων τὸν κρυφὸ ὀργασμόν, ἢ τὸν

παλμό τῶν οὐρανῶν. «Τὸν οὐρανό, ποῦ ἐνόμιζε πῶς τονεῖ ξέρει, ἀλλὰ μιὰ μέρα, καθῶς ὁ ἴδιος λέει, τὸν εἶδε!»—

Καὶ σὲ τάξη καὶ σὲ μέγεθος, τοῦ παρουσιάστηκε τὸ πᾶν. Ἀπὸ καιρὸς, εἶχε σημειώσει: «Κάθε δρόμος, μέσ' ἀπὸ τὸν κάμπο, εἶν' ὁ Παράδεισος». Μὲς στὴν πηγὴ τῶν θεϊκῶν ἀναλογιῶν, ἐκορυφώθη μέσα του, τὸ σῶμα, δίπλα στὸ ἄνθος τῶν ἀγρῶν.

Καὶ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἰσορροπώντας, στὴ δική του ἐνότητα, τίς μονωμένες τάσεις τῶν συγχρόνων του, ἐνωσε τὰ ρήγματα τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς φυλῆς του.

Κολοσσὸς θρησκευτικότητας, ὁ πλάστης «τῶν ἀστῶν», ὁ ζυμωτῆς τῆς ἐθνικότητάς του στὴν ἀριετιώτατη ἐκφρασὴ τῆς, εἶδε, ὅλο τὸ χάσμα, τῆς ἐρωτικῆς του ἐνέργειας καὶ τῶν ἄλλων.

Φθάνοντας ἀτομικά, στὸν τύπο, ὁποῦ κατέχοντας ὁρασιότητα καὶ γνώση, μπρὸς στὴν ἀνθρωπότητα προβάλλει ὡς νόμο, τὴ διατήρηση τῆς σύλληψής του, στὴν προσωπικὴ μορφὴ τῆς τέχνης ποῦ δημιουργήσεν, ὑψώνεται ἀναγκαστικά, κριτῆς γαλήνιος, ζώντας μὲς στὸ κέντρο πᾶς τῶν ἁρμονιῶν, ποῦ οἱ ἄνθρωποι ζητοῦνε μάταια ν' αὐροῦν ἔξω ἀπ' τὴν πηγὴ τους «Θεληματικοὶ τυφλοὶ, τριγυρισμένοι ἀπὸ λαμπρότητες».



Μιλήσαμε, γιὰ πλαστικὴ συνείδηση, στὸν αἰῶνα μας, μὲ τὴν οἰκτρότερη ἐπιπολαιότητα.

Ὁ πλαστικὸς πιθηκισμὸς, ἐκορυφώθηκε ἔξωτερικὸς, σὲ τρόπο, ποῦ ἡ λαγνεία τῆς ἐποχῆς μας, ἔπνιξε, τὴν ἀπαραίτητη κραταιὰ καὶ γόνιμη ἡδονή. Τὴν εἶδεν ἀποκλειστικά, στὸ στεῖρο ἐρεθισμὸ, ἐκεῖ, ποῦ δειχνεται ἴσα-ἴσα ἡ στέρησή της.

Ἐνῶ εἶνε νοῦς, στοιχεῖο ποῦ περιβρέχει ἀδιάρκοπα τὴν ὕλη καὶ μὲ νόημα διάφορο ἀπὸ κείνο, ποῦ σημείωσε ὁ σοφός, «Πᾶσα ψυχὴ, Ἀφροδίτη.»

Ἀλλὰ μαζὶ του, ἐγύρισε τὸ σῶμα, νικητήριο, στὴν ἀνώτατή του σφαῖρα.

Ὁ «στοχαστὴς» του, εἶνε, ἡ σκεπτόμενη ὕλη.—

Ἄν, ἡ βιολογία, παλεύει χρόνια τώρα, ξεσηκώνοντας τὸ κύταρο, ποῦ δὲ ρυθμίζει, οὔτε ρυθμίζεται, μὲ τίς γεννητικὲς ἀνάγκες τοῦ ἴδιου νοῦ, ἀλλὰ ὁ χαλκός, αἰσθάνθηκε τὸν κραδασμὸ τῆς δημιουργίας, κ' ἡ σπίθα, ποῦ κρυμμένη μέσα του, σημειώνει τὸν καθολικὸν ἀγῶνα ποῦ παλεύουμε κάτω ἀπὸ τ' ὄνομα τῆς Σκέψης, σφύζει ὡς αἷμα, ἡ ἄστρο, «σπέρμα, ἐπὶ τὰ σπέρματα.»—

Σὰν οἱ Ἕλληνες, σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους ποῦ ἐγνωρίσαν, ξετυλίγοντάς τους μὲ τὴν ἴδια ἐνέργειά τους καὶ μεταδομένους γιὰ γενεές, σὲ ζωντανὴν προῖδη ἀναπόφευκτων μορφῶν, στοιχείων μαζὶ καὶ πίστης καὶ ζωῆς, ἐγνώρισε τὸν ἔρωτα τῆς Δημιουργίας.—



Δὲ θὰ μιλήσω πλέον, ἄλλιῶς, γιὰ τὸ ἔργο του.

Ἀλλὰ θὰ στραφῶ καὶ πάλι, πρὸς τὴ μυστικὴν εἰκόνα τῆς με-
γαλοφυΐας του, ὡς στὰ ὕστερα ἐκδηλώθηκε, ὅταν πλέον ἀδιαφορῶν-
τας γιὰ «τὸ θέμα», ὅλος οὐσία ἐρωτική, αἰσθάνεται τὸ θεόν,
ὀλοένα περισσότερο «ἐγγίζοντα», καὶ ὥσά νὰ μὴν ἐκλέγει, φαι-
νομενικά, καθὼς ἡ αὐθόρμητη θωπεΐα, ἡ πρώτη δύναμη τῆς
νεότητος τοῦ ἀνυποψίαστη, σταματᾷ ἀπροσδόκητα βαθιά μας,
τὴν εἰκόνα τῆς γυναίκας τοῦ περνᾷ καὶ βιάζει τὸ αἷμα σὲ
ἀσυγκράτητο παλμό, ἀπὸ ὅλους τοὺς πόρους, ἀναπνέει τὸ πᾶν,
κραδαίνεται, καὶ τὸ ἀποδίδει, βέβαιος, μὲ τὴν πρώτη ὁρμὴ τῆς
σύλληψής του, στὸν πηλό.

Καὶ ὁ νοῦς του, ὡς ὁρεινὸ μελίσσι στοιχωμένο, ἀτρούγητον
αἰῶνες, τοῦ κρεμαίει στοὺς βράχους τοὺς ξανθοὺς του καταρράχτες,
ἐξεκλίζει ἀδιάκοπα, στὶς νέες μορφές.—



Ὑπάρχει κάποιον ἀρχαῖον ἀνάγλυφο, τοῦ ἀσκεῖ γιὰ μένα
ἀνυπολόγιστη γοητεία.

Εἶν' ὁ Ἑλικῶνας, στὴν ὀργιακὴ ἀπεικόνισή του, γέροντας,
μὲ κόμη ὀρθότριχη, ρουθούνια δλάνοιχτα, γενειάδα πλούσια, μπρὸς
στὰ στέρνα του, χυτῇ.

Καὶ μὲ τὰ μέσα, τοῦ γνωρίζει μόνη ἡ μυστικὴ μετάγγιση τῆς
δημιουργίας, ἡ εἰκόνα αὐτῇ, ὑποβάλλει στὴν ψυχὴ μου, ὅλη τὴ
μάζα τοῦ βουνοῦ, ὅπως τὴ στοχάζομαι, τὴ νιώθω καὶ τὴν εἶδα
κάποτε, ἔπειτα ἀπὸ μιὰ βροχὴ ἀνοιξιάντικη, τοῦ ὁ ἥλιος στὸ βασί-
λεμμά του, τὴν περικυβεν, ἀχτιδοβόλα, ὀγρὴ καὶ τρυφερή.

Ἀκέραιο τὸ βουνὸν ἀνάπνεε, μακάριοι ἡμερο στοιχεῖο, αἰθέριο
κῆμα μυστικῆς γαλήνης, πλέριας ποίησης, βυθισμένο ὡς ἓνα σῶμα,
στὸ ὑπερούσιο δελινό.

Σὲ μιὰ αἴσθησι κοινὴ ἀναπνέαν, ἡ βλάστησι, ἡ ψυχὴ, τὸ
ἀραχνούφαντο ὄραμα τοῦ φεγγαριοῦ, ἡ ροδισμένη ἀπὸ τὸν ἥλιο
κορυφή.

Σ' ἀνάλογη προσωποποίηση, ἀντικρύζω τὸ ἰσορρόπημα τῶν
ὑστερῶν του χρόνων, ὁποῦ μάταια, ἡ ἡλίθια ἐκβασὴ τῆς ἐποχῆς
μας, ἐπροσπάθησε νὰ τοῦ κλονίσει.

Ἀλλά, θὰ προαισθάνθηκε τὸ θάνατο, ὡς ὁ Πίνδαρος, ὅταν
στὸ φῶς τοῦ ὄνειρου, ἡ Περσεφόνη, λίγο πρὶν, τοῦ φανερώθηκε
καὶ τοῦλε :

«Πίνδαρε, σ' ὅλους τοὺς Θεοὺς, ὕψωσες ὕμνους, μὰ ὅχι καὶ
σὲ μέ.»

Καὶ ὁ Πίνδαρος, ἀπάντησε :

«Σὲ λίγες μέρες, θὰ σοῦ πῶ τὸν ὕμνο, ὁποῦ ποθεῖς.»

Κι' ἀληθινά, σὲ λίγες μέρες, στοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἄργους, τοῦ
παράστεκε σὰ θεός, στὸ μαρμαρένιο του θρονί, τὸ μεσημέρι, π'
ὠλαμπε ὅλη μὲς τὸν ἥλιο ἀπ' τὰ γυμνὰ κορμιά ἡ παλαίστρα, σὰ
μιὰ περιστέρα, ὁποῦ ἐνῶ πετάει, κλεῖ τὰ φτερά της καὶ χτυπάει
στὸ χῶμα, ἀπὸ αἰφνίδιο ραῖσμα τῆς καρδιάς, στὴ μέση τῶν

ἀγώνων, μ' ἓνα χτύπο ἀθανασίας, ἐσταμάτησε ἡ καρδιά του, μονομιᾶς.

Ἡ οὐσία του, αὖξηση τῇ Φύσει, μὲ τὸν ἅγιο τῆς Ρυθμῶ.

Γόνιμη, ἀπέρριπτη θωπεία, ἐχύθηκε ἡ ψυχὴ τοῦ δεύτερου, στὴ Δημιουργία.

Ἀπὸ τὰ βιάθη τῆς σιωπῆς, ἀπ' ὅπου τὴν αἰσθάνθηκα, ὑψώ-
νεται γιὰ μὲ καὶ γιὰ ὅσους θέλουνε ν' ἀκούσουν, φανερός ὁ Λόγος.

«Ἡ ζωὴ, τὸ πάθος, ἡ γαλήνη, ἀνήκουν μοναχὰ σὲ κείνους,
ὁποῦ «παλαίσται μετὰ τοῦ Θεοῦ», βοηθημένοι ἀπὸ τὸν Ἑρώτα,
πραγματοποιοῦν ἀδιάκοπα, τὴ συντονία τους μὲ τὸ Πᾶν!»

ΑΘΗΝΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΜΙΚΡΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ:

ΕΝΑΣ ΕΙΔΥΛΛΙΑΚΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ.

Γυρεύοντας στὸ νοῦ μου νὰ βρῶ κάποιους στίχους τῶν νεώτε-
ρων ποιητῶν μας, ποῦ νὰ εἶνε ἀνόθευτοι καὶ νὰ διακρίνονται ἀπ'
τὰ καρναβαλικά ἔπη τῆς τελευταίας παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πιὸ
παλιᾶς μὲ τὰ ποιήματα τὰ γραμμένα ἐπάνω στὰ ἴχνη τῆς κάθε
καινούργιας γαλλικῆς ἢ ἄλλης ξένης ποιητικῆς σχολῆς, θυμήθηκα
συχνὰ τὸ Νίκο Χαντζάρα.

Νίκος Χαντζάρας! Πόσο τὸν ἀδικεῖ τὸνῳμά του. Πόσο εἶν'
ἀταίριαστο μὲ τὴ λαγγαδίστικη, δροσόπνοη μοῦσα του! Μόνον ἂν
ἔγραφε ἄρματωλίτικους στίχους θὰ πήγαινε. Ἄν εἶμουν στὴ θέση
του θὰ ἔπερνα ἐξάπαντος ψευδώνυμο. Θὰ βαφτιζόμουν Λόγγος.
Νίκος Λόγγος. Τὰ ὅσα θὰ πῶ παρακίτω γιὰ τὸ συμπαθῆ καὶ
ταπεινόφρονα αὐτὸν ποιητὴ θὰ δικαιολογήσουν μόνα τους τὴν
παρέκβασή μου ποῦ κι ἐκεῖνος, εἶμαι βέβαιος, θὰ τὴ χαρεῖ.

✱

Ἄν ἔλεγα πῶς ἀπὸ τὴν καλὴ ἐποχὴ τῆς ποιήσεώς μας, δηλαδή
ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Κάλβου καὶ τοῦ Σολωμοῦ, δὲν ἀκούστηκαν στὴ
γλῶσσα μας καθαρώτεροι τόνοι, ἀπ' τοὺς δροσεροὺς καὶ ἄδολους
τόνους τοῦ ποιητῆ αὐτοῦ θὰ μὲ βρῆτε τάχα ὑπερβολικό; Κι ὅμως
αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια. Δὲ σᾶς μιλῶ ἐδῶ οὔτε γιὰ ἔμπνευση, οὔτε
γιὰ φαντασία, οὔτε γιὰ πέταμα πρὸς ὕψη, γιατί ὁ ποιητὴς μου τὰ
ἔχει ἢ θέλει νὰ τὰ ἔχει ὅλ' αὐτὰ μετρημένα ὡς τὰ τώρα. Σᾶς μιλῶ
γιὰ ὕφος καὶ γιὰ μορφή. Κι ἐπειδὴ ἔφτασα σ' ἓνα σημεῖο νὰ